

Butlletí de la Secció Excursionista
de l'Ateneu Santjustenc

SEAS

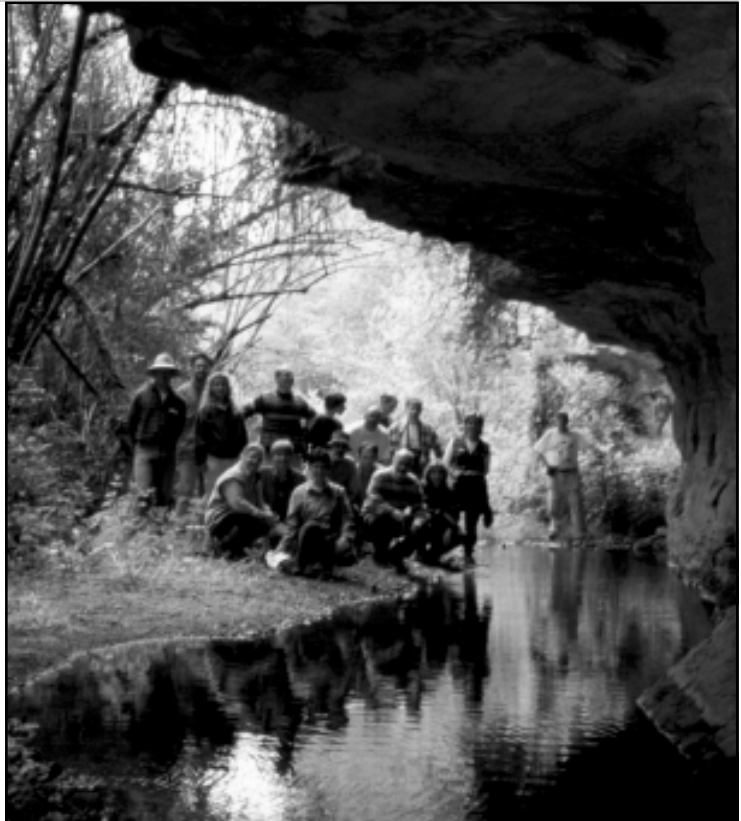
Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc, Carrer de l'Ateneu, 5 i 7.
08960 Sant Just Desvern.

Web: <http://www.florsloreto.com/seas>.

Adherida a la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC)

*Sota una tosca
situada a la riera
de Fontscalents.*

*Foto de
Ferran de la
Fuente.*

**Núm. 237
Novembre
desembre
2001**

CICLE VIES DE COMUNICACIÓ

9 novembre — conferència «Vies romanes», per Isabel Rodà, a les 20.30 h. a la SEAS.

11 novembre — excursió per la via romana del Capsacosta (Ripollès), amb sortida del Parador a les 7 h.

14 desembre — conferència «Camins ramaders», per Joan Vilà Valentí, a les 20.30 h. a la SEAS

16 desembre — excursió de Castellfollit de Riubregós a Montfalcó, amb sortida del Parador a les 7 h.

11 gener 2002 — conferència «Hospitals i hostals, medievals i moderns», per Joan-F. Cabestany a les 20.30 h. a la SEAS

13 gener — excursió de Roses al Cap de Norfeu, amb sortida del Parador a les 7 h.

MATINALS

18 novembre — Excursió al pont del Lladoner i ermita de Sant Ponç (serra d'Ordal). Sortida de la plaça Verdaguer. Informació al 93 371 51 98

2 desembre — Excursió al pla de les Palmeres i masia de Cabanyes (Garraf). Sortida de la P. Verdaguer.

16 desembre — Excursió al Camí de Ronda de Platja d'Aro (Baix Empordà). Sortida de la P. Verdaguer.

20 gener 2002 — Excursió al turó d'en Pasqual (Collserola). Sortida de la P. Verdaguer.

ALTA MUNTANYA

1-2 desembre — Col·locació del Pessebre de la SEAS al Montsent de Pallars (Pallars Sobirà).

BONES FESTES

NADAL

Demà posats a taula oblidarem els pobres
—i tan pobres com som—

Jesús ja serà nat
Ens mirarà un moment a l'hora de les postres
i després de mirar-nos
arrencarà a plorar.

Joan Salvat-Papasseit

US DESIGEM UNES BONES FESTES I UN FELIÇ 2002

125 ANIVERSARI DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Daniel Cardona

El proper 26 de novembre, el Centre Excursionista de Catalunya (CEC) complirà 125 anys. A la SEAS de la segona època, varem tenir dues escoles: la de Fulgenci Baños, persona vinculada més o menys a la Unió Excursionista de Catalunya (UEC) en la qual varen destacar els temes adreçats vers l'orientació, les marxes d'azimuts i l'escalada, i la del CEC. La relació amb aquest darrer centre excursionista va sorgir a partir de la necessitat que teníem de material d'alta muntanya, del qual la SEAS no disposava.

El 1966, uns quants socis, com a conseqüència d'una proposta feta per Jordi Massagué, ens varem fer socis del CEC. Amb tot, quan a la SEAS ja vam tenir piolets i grampons, la majoria es varen donar de baixa. Els que seguïrem, varem aprendre del CEC, sobretot durant el curs de monitors de jovent de 1968-69, l'existència de l'excursionisme científic de la mà dels Cabestany, Gurri i Girona, entre d'altres.

Aprenguérem sobre la història, la geografia, la geologia, la botànica i la interpretació del paisatge del nostre país; ens varen fer entendre

que anar d'excursió no sols era caminar sinó també observar i preguntar-se el perquè de tot el que ens envoltava. També amb el CEC varem fer els nostres primers cursets d'escalada i d'esquí de muntanya.

A partir d'aquesta filosofia del CEC, va néixer, sens dubte, la idea dels cicles de conferències i excursions, sempre sobre una temàtica del nostre país.

Alguns varem viure molt a prop el centenari del CEC amb el seu lema «cent anys d'obra col·lectiva», perquè un any abans havíem fet la primera part de la travessia del Pirineu conjuntament amb el president Puntis i la pujada a la Pica d'Estats com a acte commemoratiu dels 100 anys.

Amics del Centre Excursionista de Catalunya, per molts anys en aquest 125è aniversari!

COVA DEL TOLL I RIERA DE FONTSCALENTS

Ferran de la Fuente

Aquest és un itinerari que dóna més del que promet a primera vista. Des de Collsuspina, inici del recorregut, el paisatge sembla monòton: ample altiplà inclinat vers la línia ideal entre Castellterçol i Moià, solcada per petites rieres i torrenteres de poca fondària però no exemptes de llocs pintorescos que vessen les aigües a la riera de Marfà, eix hidrogràfic del Moianès.

És un itinerari sense dificultat que permet recórrer gran part del torrent Mal, amb possibilitat de visitar les coves del Toll, habitades en èpoques remotes, veure també algunes curiositats naturals del mateix torrent, passar d'aquest torrent a la riera de Fontscalents i veure dues curioses construccions: la masia troglodita anomenada Esplugues i un pou de gel molt ben conservat.

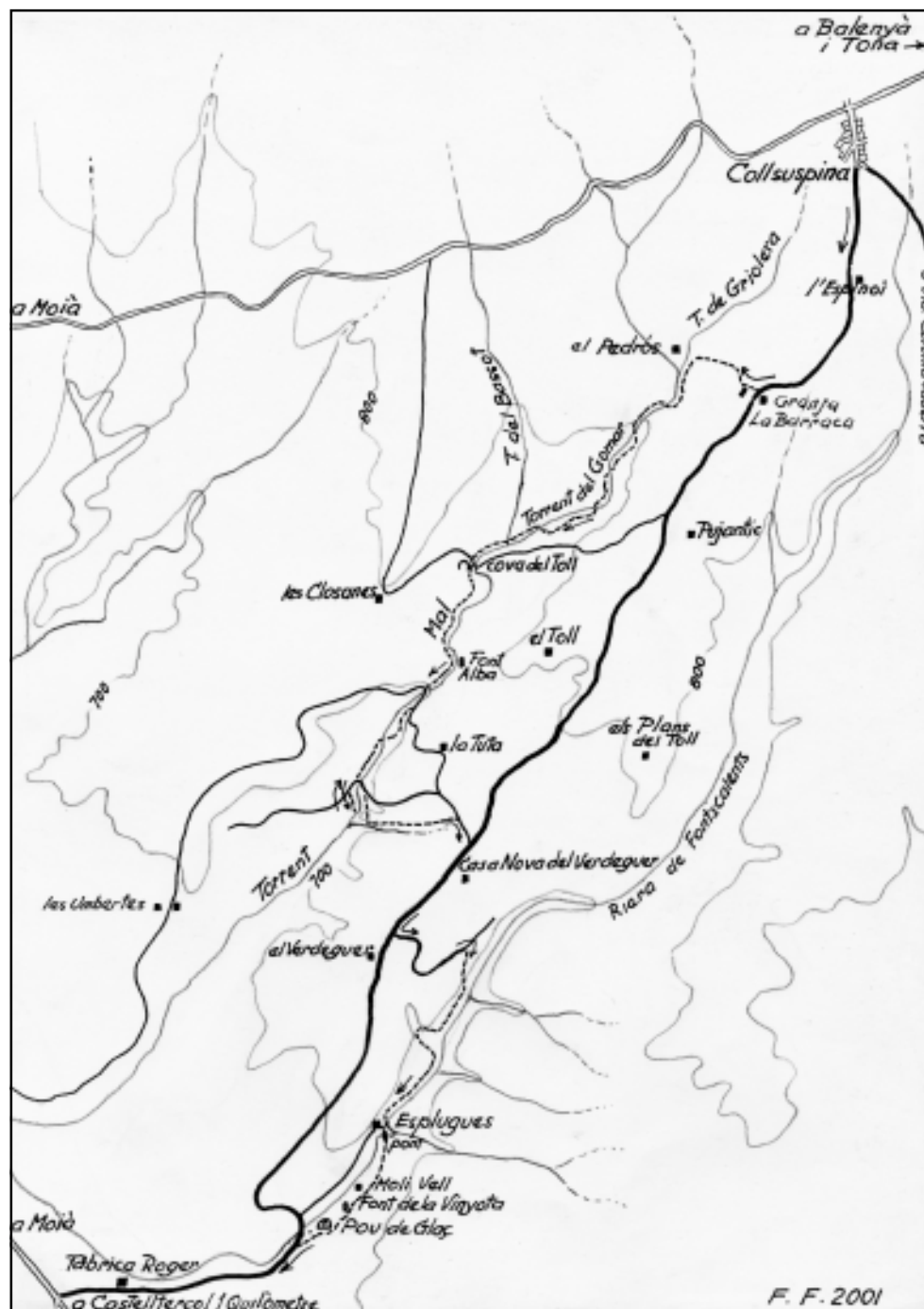
Per iniciar el recorregut cal sortir de Collsuspina pel final de l'ample carrer principal del poble deixant a l'esquerra el camí (GR) que davalla suaument cap a Santa Coloma de Sasserra.

Continuar pista endavant fins arribar al cap de 15 min. a la granja La Barraca. Cal deixar la pista principal i pel camí perpendicular

que surt a la dreta –hi ha un filferro que barra el camí– passar pel costat d'unes construccions agropecuàries fins trobar una línia elèctrica que baixa cap al fons de la vall. Es pot baixar per sota d'aquesta línia elèctrica fins a un camí travessar que cal prendre cap a l'esquerra tot seguint el fons d'aquesta petita vall deixant a l'esquerra qualsevol camí que tingui tendència a pujar. Un filat electrificat a la dreta d'aquest camí indicarà la ruta a recórrer. Es travessa aquest filferro quan canvia sobtadament de direcció i cercant el torrent es creua quan aquest s'eixampla en un llit de roca i cau a un gran toll des d'uns quants metres d'alçada (30 min.).

A l'altra banda, el camí es fa una mica difús. Cal agafar un corriollet a la dreta d'un altre de més marcat que davalla cap al torrent. El camí, ara a la dreta de la vall, queda una mica enlairat respecte del torrent, més endavant baixarà fins a l'herbei que hi ha al costat del torrent.

Després de creuar tres vegades el torrent, el camí discorre per l'obaga fins a un lloc més obert on un camí arriba per l'esquerra. Cal prendre el corriollet poc visible que, entre aquest camí i el torrent, continua a través d'un camp pla al costat del torrent. Poc més endavant i després de creuar el torrent per cinquena vegada, el camí porta, sense cap més entrebanc,

a l'aparcament de les coves del Toll. El temps emprat serà d'una hora i deu minuts, aproximadament des de Colluspina.

La cova del Toll és a l'altra banda de la carretera asfaltada que creua el torrent i s'enfila cap a l'altra vessant de la vall. Davant l'entrada de la cova, el camí segueix sense enfilarse cap a les diverses coves de les rodalies (les Toixoneres, cova Morta ...) fins arribar a una esplanada al costat d'aquestes coves. El camí continua, ficant-se dins l'espessor de la vegetació, i poc després davalla a l'esquerra cap a un camp de conreu. De seguit, el camí es transforma en un de més ample que puja suaument fins a un altre camp conreat. Cal deixar el camí i continuar per l'esquerra del camp fins a trobar un caminó ben marcat. Poc després, de nou, es desprèn un corriólet a l'esquerra en baixada que, paral·lel al torrent, porta fins a una pista que descriu un revolt molt tancat. Uns trenta metres torrent amunt, destaca la presència d'un gran pollancre i sota de l'arbre la font d'Alba.

L'itinerari segueix pel brancal esquerre de la pista i poc després creua el torrent. Aquí cal posar atenció, ja que la pista comença a pujar cap a la Tuta, petita masia deshabitada, allunyant-se del fons de la vall. Als dos minuts de creuar el torrent, cal deixar la pista i cercar a la dreta un senderó que baixa de nou cap a les rodalies del torrent, creuant-lo de nou poc després. Situats ara a

la dreta del torrent, el camí, ample, passa per entremig d'un bosc esclarissat al costat del torrent. Als quinze minuts se surt d'aquest paratge just en el lloc on un camí travessa el torrent i aquest es despenja cap a un gran toll. Per veure un parell de curiositats naturals, convé pujar per la pista de la dreta del torrent uns cinquanta o seixanta metres fins a un punt que permet baixar cap al torrent. Un pas a manera d'embut permet baixar fins a la mateixa llera del torrent. Un cop a la llera, remuntant uns quants metres el torrent, es troben uns degotalls que han format una grossa tosca amb molses, formació una mica insòlita en un terreny que es caracteritza més aviat per ser rocallós i pedrenc. Torrent avall, a uns cinquanta metres de la baixada, l'aigua ha excavat de tal manera la vora dreta del torrent que ha format pràcticament un espectacular semitúnel natural. Per arribar aquí, segons el cabal del torrent, caldrà cercar el pas per la banda oposada pujant una miqueta entre uns arbres i la paret del torrent fins arribar a aquest singular paratge.

Després d'haver reulat fins al punt on el camí creua el torrent, es puja per la pista un petit tram (banda esquerra de la vall) fins al primer caminet que baixa a la dreta a la recerca d'un senderó que s'introdueix dins del bosc de pins. En arribar a una petita torrentera no cal creuar-la malgrat que hi ha un pas

ben marcat. És aconsellable pujar per l'esquerra d'aquesta torrentera malgrat estar el camí una mica enredat al principi. En esquivar els arbusts i matolls, aviat un corriolet ben definit ens durà vessant amunt fins a trobar una pista que ve de la Tuta i que cal resseguir cap a la dreta. Aviat es trobarà la pista principal que des de Collsuspina, per sobre del llom de la serra, arriba fins la carretera de Castellterçol a Moià. D'haver creuat la petita torrentera esmentada abans, s'hauria sortit al mateix lloc, però fent una bona marrada i després de travessar diversos fils electrificats.

Situats a la pista principal, que cal resseguir vers la propera Casa Nova del Verdager, a l'esquerra de la pista es passa per entremig d'un bosc de roures i alguna alzina gran i abans d'arribar a la masia del Verdager, un camí senyalitzat amb un pal de fusta surt a l'esquerra passant pel costat d'una esplanada. El camí gira cap a la dreta i comença a baixar decididament cap a la riera de Fontscalents. Quan el camí pren una direcció aigües amunt de la riera, cal agafar la pista que sortint a la nostra dreta obliga a fer un tomb de 180 graus i immediatsment agafar un brancal a l'esquerra que baixa cap a la riera que s'albira al fons del camí.

Un caminet a la dreta de la riera portarà sense cap dificultat a Esplugues malgrat una petita marrada per travessar una torrentera. A l'altra banda, el caminet tot seguit

torna a baixar, passa pel costat d'una casella i, poc després, d'una balma molt oberta presidida per la imatge d'una verge. A continuació un camí ample s'enfila però per arribar a Esplugues és millor deixar aquest camí i continuar pel costat de la riera i després per un prat. Tot just abans d'arribar a la masia, unes pedres ajudaran a salvar l'aigua embassada de la riera.

Davant de la masia, un pont antic i estret permet passar a l'altra banda de la riera. El camí després de passar per les rodalies del Molí Vell, la font de la Vinyota i un pou de glaç, situat a la dreta del camí, portarà de nou a la pista de Collsuspina i d'aquí, després de passar pel costat d'una fàbrica vella, a la carretera de Castellterçol a Moià, final de l'itinerari.

Horaris:

Collsuspina – Cova del Toll:

1.10 h parcial 1.10 h total

Cova del Toll – font d'Alba (pista)

0.20 h parcial 1.30 h total

Font d'Alba – Salt i camí travesser

0.23 h parcial 1.53 h total

Salt – pista de Collsuspina

0.20 h parcial 2.13 h total

Pista – riera de Fontscalents

0.25 h parcial 2.38 h total

Riera de Fontscalents – Esplugues

0.25 h parcial 3.03 h total

Esplugues – carretera de Moià

0.35 h parcial 3.38 h total

(cal afegir 20 min. per visitar els degotalls i el semitúnel).

RESULTAT DEL CONCURS FOTOGRÀFIC DE LA SEAS DEL 2001

El Concurs Fotogràfic de la SEAS del 2001 ha aconseguit la participació de 21 concursants, superant en set els de l'anterior edició, la qual cosa ens omple de satisfacció.

En aquesta edició hi ha hagut un canvi important en les bases, cosa que permet la presentació de fotografies sense limitació de data i d'indret on fossin fetes i sobre una temàtica d'*excursionisme i muntanya en els seus vessants naturals, paisatgístics o esportius*. Amb tot, s'ha mantingut un premi reservat a

fotografies fetes en excursions organitzades per la SEAS.

El Jurat va ser format per Lluís Carbonell, Francesc Fàbregas, Carles Vallès i Albert Xanxó, atorgant el dia 12 de setembre del 2001 els següents premis:

— Millor col·lecció: «Els estats de l'aigua», de Domingo Padró.

— Millor fotografia: «Fredor», de Jordi Gironès.

— Fotografia més original: «Caminant no hi ha camí», de Maria Cònsul .

— Millor fotografia en excursions de la SEAS: «Molí», de Josep Maria Rius.

“Gasós” de Domingo Padró. Premi a la millor col·lecció

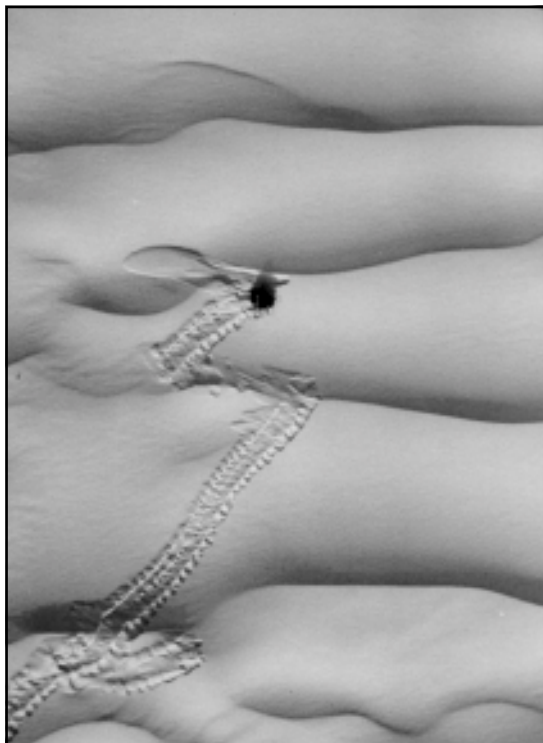
"Fredor" de Jordi Gironès. Premi del Jurat a la millor fotografia i premi a la millor fotografia per votació popular.

Durant el Sopar de Motxilla, celebrat el 29 de setembre al vestíbul de la Sala Municipal de l'Ateneu, en el que hi assistiren 70 socis, va ser atorgat el premi a la millor fotografia per votació popular a la fotografia: «Fredor», de Jordi Gironès.

Reconeixement

Durant el Sopar tingué lloc el reconeixement de la SEAS a la tasca duta a terme durant força anys per Marcel·lí Camats i Pere Pascual en l'organització de la sortida de anual de Veterans.

*"Caminant no hi ha camí"
de Maria Cònsul. Premi a la
fotografia més original*

"Molí" de Josep Maria Rius. Premi a la millor fotografia de la SEAS

10 DE JUNY DE 2000

Jordi Gironès

Actualment ens trobem enmig d'una forta controvèrsia entre la comunitat formada pels climatòlegs i meteoròlegs, per una banda, i els estats desenvolupats, per l'altra, sobre la necessitat d'aturar l'actual procés industrial contaminador que, segons els primers, està accentuant un canvi climàtic que ocasionarà força conseqüències negatives per a les generacions futures. I aquest canvi tindrà efectes negatius precisament a les regions més desfavorides del planeta.

I com a recolzament a aquesta darrera hipòtesi, tot seguit faig un resum del que fou l'important aiguat del 10 de juny de 2000 a Catalunya que podria ser un exemple de les alteracions que es poden produir amb el procés actual d'escalfament de la temperatura mundial.

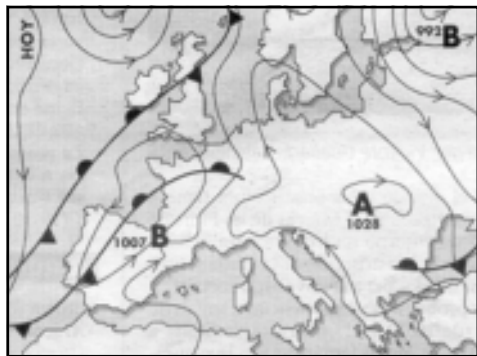

Fig.1. Mapa isobàric del 8/6/2000

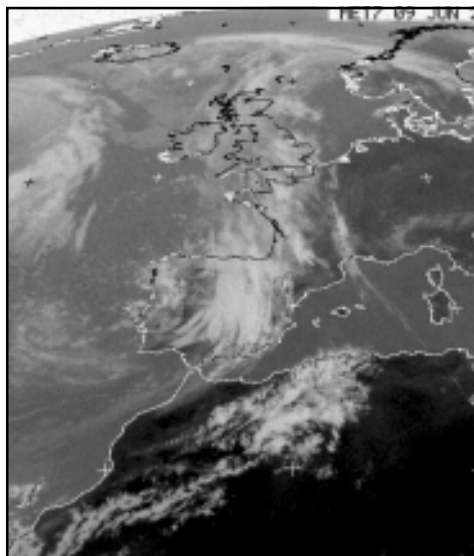

Fig. 2. Front a punt d'arribar a Catalunya

Situació meteorològica prèvia

El dijous dia 8 de juny hi havia un solc fred en alçada a l'oest de la península que tenia tendència a aprofundir-se i a desplaçar-se vers la Mediterrània. Al mateix temps la situació prefrontal condicionava el flux de vents del sud-est i de llevant sobre la costa catalana aportant una bona dosi d'aire càlid i humit a tota la zona litoral i prelitoral (vegeu la fig. 1).

Cal tenir molt present que la temperatura superficial de l'aigua del mar estava a 20°, superior en un parell de graus a la normal en aquesta època de l'any.

Aquesta situació ja fou en certa mesura prevista pels serveis meteorològics que anunciaven pluges a dos dies vista.

Evolució al divendres 9 de juny

Els mapes del temps dels dies 8 i 9 ja indicaven el desplaçament del front atlàntic a la Mediterrània (fig. 2) formant una depressió a les costes del sud de Catalunya. Les previsions també coincidien en anunciar possibles tempestes molt fortes superiors al 50 litres, sobretot a l'interior, al nord i a l'oest de Tarragona.

Un altre factor diferenciador fou la lentitud del desplaçament del front atlàntic; fet poc habitual en aquest tipus de fronts que acostumen a traslladar-se vers la Mediterrània a una velocitat superior cosa que ocasiona que arribin força esmorteïts.

En aquesta ocasió el front anava acompanyat d'una important bossa freda en alçada de -26° , mantenint la potència inestabilitzadora fins a la Mediterrània amb una ben visible columna nebulosa que es mantingué fins a descarregar la seva potència.

La matinada del 10 de juny

Amb l'atmosfera carregada d'humitat, acumulada en els darrers dies i sobretot en els dos dies abans, arribà la massa d'aire fred a la matinada del dissabte dia 10 de juny.

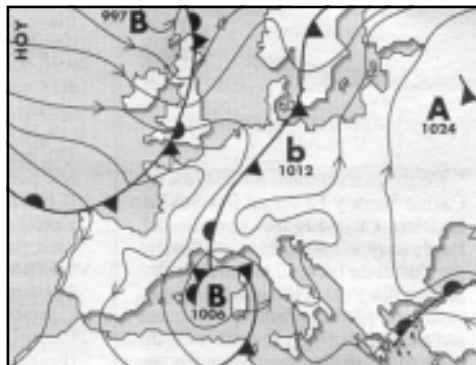

Fig. 3. Mapa isobàric del 10/6/2000

És pràcticament impossible determinar el lloc exacte on la tempesta tindrà una major incidència i només es pot intentar alertar les zones prelitorals i litorals on hi ha més risc d'avingudes ocasionades per l'orografia, constituïda per carenes paral·leles a la línia de la costa.

Això fa que les rieres prenguin un desorbitat cabal en no poder assimilar quantitats enormes de precipitació caiguda sobtadament. La diferència de temperatura tan elevada que hi havia entre la bossa en alçada de -26° i la temperatura en superfície propera als 30° , durant els darrers dies, fou la causant d'aquesta enorme precipitació que assolí el seu màxim a la mateixa Serralada Prelitoral Central; en aquest cas Montserrat esdevingué un nucli muntanyós aglutinador recollint precipitacions de l'ordre de 200 a 300 litres per m^2 .

Les precipitacions més importants es traslladaren des de la zona

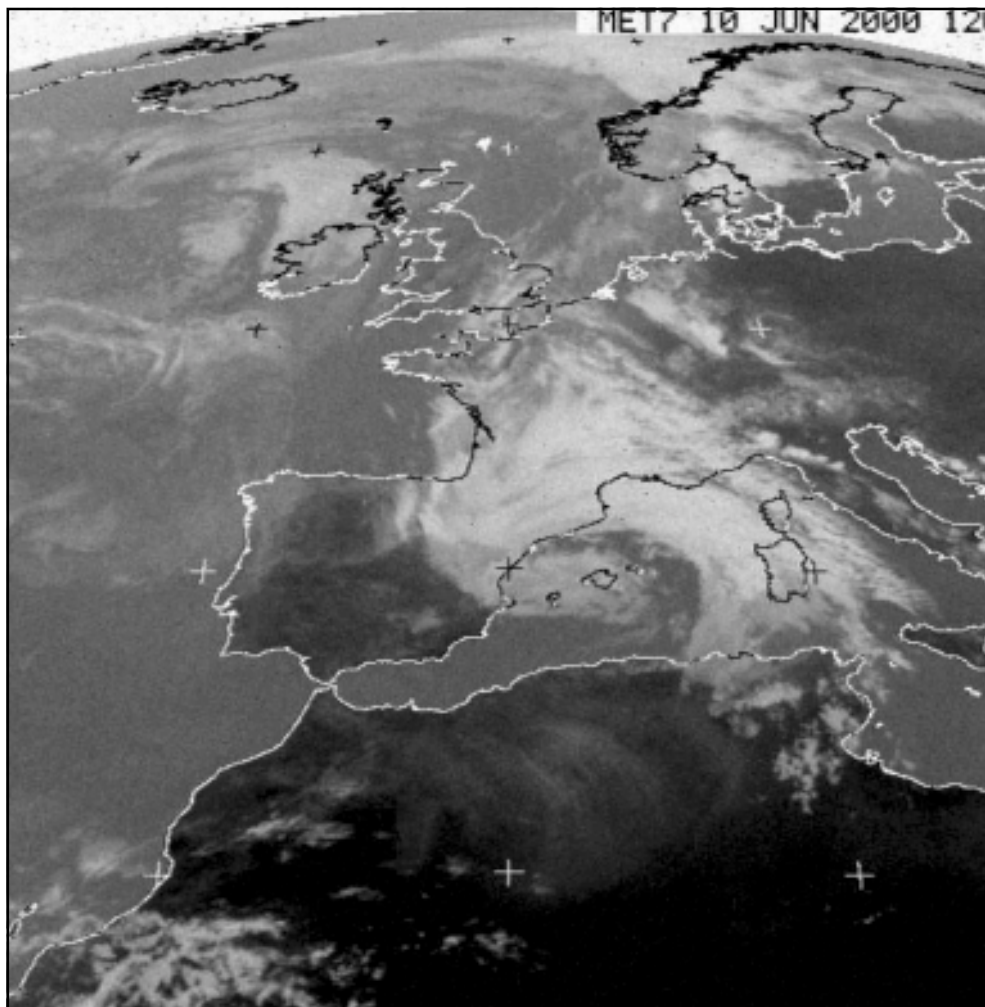

Fig. 4. Imatge del Meteosat del 10/6/2000, on hom pot observar una perfecta espiral depressionària.

del Vendrell, on hi hagué importants inundacions, fins a la muntanya de Montserrat on ocasionaren enormes destrosses en convertir-se les seves rieres seques en impetuosos torrents de còdols i fang que es traslladaren fins al mateix monestir. L'aiguat

causà també destrosses als voltants de la muntanya amb desbordament de les rieres que desguassen al Llobregat i del propi riu.

Aquesta imatge del Meteosat de les 12 h. del dia 10 de juny (fig. 4) mostra una ben delimitada espiral

depressionària que en allunyar-se voltava aire més fred del nord per la seva vora occidental (fig. 3)

Grans nevades al Pirineu

Mentre la zona prelitoral era castigada amb tempestes molt fortes, el Pirineu rebia una poc habitual nevada en el mes de juny pel metre de gruix que arribà a superar en alguns punts del Pirineu de Lleida, mentre que a Andorra i a la zona alta de les muntanyes de Núria arribà al mig metre.

Precipitacions més importants

Tot seguit es detallen les precipitacions (en litres per m²) més importants enregistrats que coincideixen en el trasllat frontal de SW a NE resseguint la Serralada Prelitoral Central. Les comarques del Baix i Alt Penedès, l'Anoia, el Bages i el nord del Baix Llobregat foren les més afectades. Hi hagué alguna precipitació important però no torrencial al nord dels Ports, on arribà inicialment la inestabilitat frontal.

Amb tot, la irregularitat i la concentració d'aquests tipus de fenòmens es fa palesa en comprovar com a la mateixa línia de costa del Llobregat i Barcelonès (ben propera al nucli aglotinador de Montserrat) la precipitació fou només d'1 litre !.

Registres més destacats:

Collbató	257
El Bruc	210
S. Salvador de Guardiola	205
Masquefa	194
Beguda Alta	190
St.Joan de Vilatorrada	188
Piera	170
Esparreguera	160
Súria	128
Batea	123
Pontons	119
El Vendrell	113
Horta de Sant Joan	110
Mura	103

Balanç final

Com sempre que hi ha aiguats torrencials hi ha destrosses importants en el mobiliari urbà i fins i tot pèrdua de vides humanes.

En aquest segon capítol hi hagué un mort a Sant Vicenç de Castellet en desbordar-se una riera i ofegar un habitant, major d'edat, dins el seu propi habitatge. Dos morts més tingueren lloc en precipitar-se al buit un cotxe en haver-se ensorrat totalment la calçada de la carretera N-II a Esparreguera. Finalment, dos socorristes també varen perdre la vida al Llobregat en bolcar-se la seva embarcació amb la que intentaven trobar els dos desapareguts anteriors.

ACORDS DE LA JUNTA

Reunió del 4 de setembre de 2001

—Es decideix fixar els preus de la *Caminada Popular* en 500 ptes. els socis i 600 ptes. els qui no ho són. Maria Lluïsa Sanz i Ferran de la Fuente informen sobre els detalls finals que cal enllestir.

—Es revisen els aspectes organitzatius relacionats amb el *Sopar de Motxilla* i Josep Maria Rius confirma l'èxit de participació amb 21 concursants, set més que l'any passat.

—Jordi de la Riva informa del mal estat de conservació del rocòdrom de la Vegueria i es decideix plantejar a l'Ajuntament que no és aconsellable muntar-lo al *Sant Just al Carrer* d'enguany.

Reunió del 2 d'octubre de 2001

—La Junta s'afegeix al condol del poble de Sant Just a la família d'Antonet Malaret i Amigó, que ens va deixar el darrer 16 de setembre.

—Felip Linares assisteix a la reunió i s'ofereix de nou per organitzar un nou curset d'alta muntanya dirigit a la gent jove, plantejant la necessitat d'aconseguir suport i ajuda. Ho considerem vital, per la qual cosa es buscarà aquest ajut.

L'ANTONET ENS HA DEIXAT

L'Antonet Malaret durant el lliurament de premis de la XXV Marxa de Regularitat (1999). Foto de Lluís Ramban.

El 16 de setembre del 2001, l'Antonet Malaret i Amigó ens ha deixat per sempre tot i que el seu record no s'esborrarà mai entre nosaltres. Tots els recordarem pel seu gran patriotisme envers Catalunya, per la seva inesgotable dedicació a recollir i endreçar tot allò que feia olor d'història i pel seu caràcter afable i sempre disposat a donar un cop de mà a qui li demanés.

Els qui formem part de la SEAS des de fa anys recordarem sempre les nombroses vegades que ens havia encoratjat a seguir en aquest línia de "fer país". Sempre que tenia ocasió ens animava a continuar aquesta tasca, pel que creiem que el millor homenatge que podem fer-li, des de la SEAS, és no decebre'l mai.

SEAS

Butlletí de la Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc

Any XXXV, núm. 237

Equip d'edició del butlletí: Daniel Cardona, Jordi Gironès, Antoni Anguera i Ferran de la Fuente (taula de redacció), Elisabeth Bart (tramesa), i Josep Nuet (autoedició).
Correcció de textos: Servei Local de Català.

Índex

Portada: Sota una tosca de la riera de Fontscalents. Fotografia de Ferran de la Fuente

Calendari	166
125 aniversari del CEC, Daniel Cardona	167
Cova del Toll i riera de Fontscalents, per Ferran de la Fuente	168
Resultat del Concurs Fotogràfic de la SEAS 2001	172
Aiguat del 10 de juny del 2000, Jordi Gironès	175
Informació de la SEAS	179
Mort de l'Antonet Malaret i Amigó	179

Amb la col·laboració de:

Ateneu de
Sant Just i Desvern

CISTELLERIA BALLART, Bonavista, 82, tel. 933 71 13 64

DISSENY MOBLES, Creu, 42, tel. 933 7212 52

FLORS LORETO, Creu 66, tel. 933 72 31 03

FORMA

FORMA CUINA, Creu 54, tel. 934 73 35 59

LLIBRERIA RESSENYA, Creu 54, tel. 933 71 08 43

IMMACULADA AMAT, JUST AMIGÓ, MARCEL·LÍ CAMATS, FRANCESC HOMEDES